

Remedial teaching in Friesland

Zelf kom ik de randstad niet uit, maar ik heb diverse vriendinnen die proefondervindelijk hebben vastgesteld dat het leven voorbij Woerden, beneden de grote rivieren en aan gene zijde van de afsluitdijk niet ophoudt. Hun verhuizingen gingen gepaard met veel wikken en wegen over de voors en tegens van de provincie. Zouden zij wel kunnen aarden tussen al die plattelands burens met hun wonderlijke accenten? Zouden ze er een fatsoenlijke baan kunnen vinden? Was hun nieuwe woonplaats bereikbaar met het openbaar vervoer? Wat zou in dit verband de service van een 'belbus' inhouden? Moest je dagen van tevoren al aankondigen dat je juist die zaterdag zou willen winkelen? Of kon je de belbus in een opwelling bestellen? Misschien zou je überhaupt niet meer willen winkelen, omdat je toch voortdurend met je handen in de klei ging wroeten?

Tegenover deze zorgen stonden evidente voordelen. De huizenprijs natuurlijk, maar ook de ruimte en de rust. Hier konden hun kinderen leren fietsen zonder randstedelijke gevaren, hier zouden ze elk weekend gezonde boswandelingen gaan maken. Hier zouden hun dochters niet in handen vallen van drugsdealers of loverboys. In het noorden, het oosten en het zuiden zouden ze nooit meer hoeven tobben over het voor hen nog acceptabele percentage allochtone leerlingen op de basisschool.

'Kijk eens!' Mijn aspirant-Friese vriendin diepte een heel pakket brieven op uit haar tas. 'Heeft Kees gekregen van alle elf zijn nieuwe klasgenootjes en zijn nieuwe juf. Ze vinden het nu al leuk dat hij straks bij hen op school komt. Ze willen allemaal dat hij langs komt op de boerderij om hun jonge poesjes te aaien of op de tractor te zitten. Kees was meteen verzoend met de verhuizing. Zoiets kun je je toch niet voorstellen hier in het westen?' 'En waar staat die school dan?' informeerde ik. Dat bleek twee minidorpjes verderop te zijn en daarmee acht kilometer fietsen. Voor een ventje uit groep vijf een hele opgave. Maar, zo meende mijn vriendin, daar stond tegenover dat het Friese onderwijzend personeel blij en gemotiveerd voor de klas zou staan. Niks geen burn outs vanwege al die goedgebekte randstedelijke ettertjes. En hetzelfde zou naar analogie ook opgaan voor medici, zo dacht zij. Tuurlijk, je moest niet rekenen op een huisarts in je eigen gehucht, maar je zou even verderop wel een toegewijde dokter treffen en niet een grootstedelijk collectief van overwerkte artsen met een praktijk vol lastige, niet Nederlands sprekende, dan wel juist weer veel te veel babbels hebbende patiënten.

Deze levenswijsheden indachtig keek ik verrast op van de plannen van het kabinet om gelden voor het onderwijsachterstandenbeleid weg te halen bij de grote steden, om ze te herinvesteren in autochtone achterstandsscholen in kleine dorpen. Nooit had ik mijn vriendinnen horen klagen over personeelstekorten of gebrek aan persoonlijke aandacht op scholen in de provincie. Had ik iets gemist? Minister van der Hoeven wijst, ter onderbouwing van haar beleid, op onderzoek waaruit zou blijken dat met name Friese kinderen een hardnekkige leerachterstand hebben bij het verlaten van de basisschool. Lang niet zo'n grote leerachterstand als allochtone kinderen in de randstad, maar groot genoeg om je zorgen over te maken, en slechts gedeeltelijk verklaarbaar uit een lager IQ.

In een mooie reportage in de *NRC* van afgelopen zaterdag probeert Mark Duursma wat meer grip te krijgen op de oorzaken van deze Friese achterstand. De door hem geïnterviewde onderwijsambtenaar denkt dat het te maken zou kunnen hebben met groepsdruk: kinderen uit Harkema gaan naar het vmbo in Surhuisterveen, niet naar de havo in Buitenpost, want lezen en leren hoort niet bij Harkema. Onderwijsonderzoeker Jo Kloprogge wijst erop dat ouders het vreselijk vinden als hun kind in Amsterdam zou gaan studeren. Zij kijken alleen naar het soort werkgelegenheid in hun eigen regio, en daar is voor academici niet veel te vinden. Geen van de geïnterviewden komt spontaan op het idee om de Friese achterstand te verklaren uit een tekort aan personeel, te grote klassen of te weinig leermiddelen op school.

Als Duursma gelijk heeft, is het dan wel nuttig om fors te investeren in extra formatie voor autochtone achterstandsleerlingen, om de nu bestaande achterstand van ongeveer zes maanden in groep acht terug te brengen tot, zeg, drie maanden? Zullen laag opgeleide Friese ouders daardoor plotseling besluiten dat hun kind vooral wèl naar het VWO moet, in de dichtstbijzijnde grote stad, vijftig kilometer verderop? Zullen ze daardoor inzien dat een universitaire studie alle daarmee gemoeide (steeds hoger wordende) kosten waard is, omdat een gestudeerde zoon of dochter manager kan worden in de randstad? Als we bulkten van het geld zou ik zeggen: kwaad kan het vast niet. Maar Van der Hoeven bepleit een majeure verschuiving van middelen, ten koste van scholen en leerlingen in grote gemeenten. Valt dat te verdedigen ten opzichte van randstedelijke docenten, wier leven een stuk lastiger is dan dat van hun collega's op het platteland? Is het uit te leggen aan allochtone leerlingen wier feitelijke leerachterstand veel groter is dan die van kinderen in Friesland?